

Praha 4. prosince 2023

Novela zlepší podmínky přechodu osob se zdravotním postižením na volný trh práce a zamezí zneužívání příspěvků

MPSV připravilo novelu zákona o zaměstnanosti v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Cílem této novely je zlepšit podmínky pro přechod některých těchto osob z chráněného trhu práce na volný trh práce. Zároveň řeší problémy s účelovým využíváním příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce. Ke splnění těchto cílů má přispět několik opatření. Návrh novely byl zaslán do meziresortního připomínkového řízení.

„Novela přináší změny, které mají za cíl podnítit zaměstnavatele k větší motivaci při zaměstnávání osob s postižením na volném trhu práce. Zároveň se zaměřuje na úpravu podmínek vyplácení příspěvků zaměstnavatelům na chráněném trhu práce. V příštím roce budeme hledat dohodu na tom, jak tento příspěvek navýšit,“ přiblížil **ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL)**.

Zavedení „stropu“ pro zvýšení příspěvku na další náklady

Zaměstnavatelům osob se zdravotním postižením, konkrétně osob uznaným invalidními v 1., 2. či 3. stupni, na chráněném trhu práce, je v současnosti poskytován měsíční příspěvek skládající se ze tří složek:

1. **Paušální složka příspěvku** (1 000 Kč).
2. **Mzdová složka příspěvku** odpovídající 75 % mzdy zaměstnance a dosahující maximálně 14 200 Kč.
3. **Navýšení příspěvku o další náklady**, které mohou zahrnovat pracovní asistenty a dopravu. Celková výše příspěvku však nesmí přesáhnout 15 200 Kč. Výše úvazku nemá vliv na navýšení příspěvku o další náklady, což znamená, že nezáleží na tom, jestli má zaměstnanec plný úvazek nebo 0,1 úvazku.

Novela přinese zavedení maximální částky pro zvýšení příspěvku na další provozní náklady uvedené v bodu 3. Maximální částka pro toto zvýšení bude vztažena k částce mzdového příspěvku za všechny zaměstnance a bude činit 0,8násobek čtvrtletní částky náležejícího mzdového příspěvku. Zároveň dojde ke zpřesnění dalších uznatelných nákladů pro účely zvýšení příspěvku.

Aktuální stav může některé zaměstnavatele motivovat k zaměstnávání lidí na minimální úvazky s minimální mzdou. *„Praxe ukazuje situace, kdy zaměstnavatelé uvádějí své rodinné příslušníky jako asistenty a uplatňují neúměrně vysoké další náklady na externí dopravu, přičemž některé firmy zajišťující tuto dopravu jsou majetkově propojeny s žadatelem o příspěvek,“* zdůvodnil ministr Jurečka.

Z návrhu vyplývá, že další náklady související se zaměstnáním osob se zdravotním postižením už nebudou vyšší než jejich samotný výdělek.

Zrušení příspěvku na osoby se zdravotním znevýhodněním

V rámci komplexních opatření směřujících k podpoře zaměstnanosti osob se zdravotním postižením na volném trhu práce se navrhuje zrušit příspěvek zaměstnavatelů na zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním na chráněném trhu práce. Výše tohoto příspěvku dnes může činit až 6 000 Kč měsíčně.

Praha 4. prosince 2023

V České republice je přibližně 40 000 osob se zdravotním znevýhodněním, z nichž zhruba 6 000 pracuje na chráněném trhu práce a dalších 6 000 je evidováno Úřadem práce ČR jako uchazeči o zaměstnání. Zbývajících zhruba 70 % z nich je zaměstnáno na volném trhu práce.

V případě osob se zdravotním znevýhodněním je klíčové vycházet ze zákonné definice, podle které mají tito lidé na rozdíl od osob invalidních zachovanou schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost. Jejich zdravotní stav může být v individuálních případech přezkoumán lékařem posudkové služby.

MPSV dlouhodobě usiluje o začleňování osob se zdravotním postižením na volný trh práce, který jim nabízí širší možnosti uplatnění, mzdové ohodnocení, kariérní růst, osobní rozvoj a sociální kontakty. Například díky projektu ÚP ČR získalo zaměstnání téměř 18 500 lidí s hendikepem, a dvě třetiny z nich se úspěšně uplatnily na volném trhu práce. Tato snaha byla také podpořena [zavedením slevy na pojistném pro volný trh práce](#), platné od února 2023. Sleva byla v září tohoto roku uplatněna na 7 629 osob se zdravotním postižením.

Odstupňování výše odvodu do státního rozpočtu jakožto jedné z forem plnění povinného podílu zaměstnávání OZP na volném trhu práce

V současné době mají zaměstnavatelé na volném trhu práce s více než 25 zaměstnanci povinnost začlenit mezi své zaměstnance 4 % osob se zdravotním postižením. Tuto povinnost mohou plnit třemi způsoby:

- 1. Přímé zaměstnávání OZP**
- 2. Náhradní plnění** (odebírání výrobků, služeb nebo zadávání zakázek zaměstnavatelům na chráněném trhu práce)
- 3. Odvod do státního rozpočtu** (2,5násobek průměrné měsíční mzdy za každou osobu se zdravotním postižením, kterou by měl zaměstnat)

V současné době jsou všechny tři způsoby plnění povinného podílu považovány za rovnocenné a mohou být kombinovány.

Navrhovaným opatřením je odstupňování odvodu do státního rozpočtu v závislosti na plnění formou přímého zaměstnávání osob se zdravotním postižením:

- 1. 1násobek průměrné mzdy**, pokud zaměstnavatel splní povinný podíl alespoň ze 3 % přímým zaměstnáváním,
- 2. 2násobek průměrné mzdy**, pokud zaměstnavatel splní povinný podíl alespoň ze 1 % přímým zaměstnáváním,
- 3. 3,5násobek průměrné mzdy**, pokud zaměstnavatel splní povinný podíl méně než z 1 % přímým zaměstnáváním.

„Cílem tohoto opatření je motivovat zaměstnavatele, aby plnili svůj povinný podíl přímým zaměstnáváním osob se zdravotním postižením. Pro většinu zaměstnavatelů, na které se povinnost zaměstnávání osob se zdravotním postižením vztahuje, by měla tato změna pozitivní vliv ve formě snížení odvodu do státního rozpočtu,“ vysvětlil ministr Jurečka.

Přibližně 29 % zaměstnavatelů bude odvádět státu více finančních prostředků, nebo v ideálním případě začne více přímo zaměstnávat osoby se zdravotním postižením.